

Täysistunto

Perjantai 20.9.2024 klo 13.00—13.26

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 13.26.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (13.00—13.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 19.9.2024 antanut hallituksen esitykset HE 96—104/2024 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2024 (K 20/2024 vp).

3. Timo Mehtälän vapautuspyyntö hallintovaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 51/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 24.9.2024 kello 12 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 24.9.2024 kello 9.

4. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 61/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseneksi edustaja Laura Meriluodon.

Pöytäkirja PTK 89/2024 vp

5. Tiedusteluvalvontavaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 62/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tiedusteluvalvontavaliokunnan varajäseneksi edustaja Sofia Vikmanin.

6. Lakialoite laiksi kilpailulain 22 ja 23 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 28/2024 vp Laura Meriluoto vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan. — Keskustelu, edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.01 **Laura Meriluoto vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme tekemääni lakialoitetta, jonka tavoitteena on saada kilpailuviranomaiselle tehokkaampi keino puuttua markkinoiden haitalliseen keskittymiseen. Erityisesti hyvinvointialueen päättäjänä olen ollut todella huolissani siitä, mitä markkinoiden voimakas keskittyminen tekee hyvinvointialueiden taloudelle. Ostopalveluita joudutaan hankkimaan terveysjärjestöiltä yhä kalliimmalla hinnalla. Myös kilpailuviranomaisen huoli on ollut lakialoitteeni taustalla. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto on omissa selvityksissään tullut tulokseen, että haitalliseen keskittymiseen puuttumiseksi ei ole tarpeeksi keinoja ja lakialoitteessani esitetty otto-oikeus olisi hyvä saada lakiin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi nykyisin tutkia ainoastaan laissa määritellyt liikevaihtorajat ylittäviä yrityskauppoja. Ongelmana on, että rajojen alle jää kilpailulle haitallisia kauppoja. Tästä syystä kilpailuviranomaiselle esitetään lakialoitteessani otto-oikeutta, jolla mahdollistetaan myös liikevaihtorajat alittavien kauppojen tutkiminen. On tärkeää, että viranomaisella on oikeus vaatia yrityskauppa tutkittavaksi myös liikevaihtorajojen alla. Näin kaikki kansantalouden kannalta merkittävät yritysjärjestelyt, jotka voivat johtaa markkinoiden haitalliseen keskittymiseen, kuuluvat yrityskauppavalvonnan etukäteiskontrollin piiriin. Viranomaisen resurssit myös kohdistuvat otto-oikeusjärjestelmässä tehokkaammin järjestelyihin, joiden voidaan ennalta olettaa olevan kilpailun kannalta kaikkein haitallisimpia. Otto-oikeus on jo käytössä muissa Pohjoismaissa.

Arvoisa puhemies! Miksi markkinoiden keskittymiseen sitten pitää puuttua nykyistä tarkemmalla tavalla? Voimakasta keskittymistä tapahtuu monilla aloilla. Julkisen talouden kannalta merkittävää on erityisesti yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden voimakas keskittyminen. Kolmen terveysjärjestön yhteenlaskettu markkinaosuus on satojen yrityskauppojen takia noussut noin 20—30 prosentista noin 70—80 prosenttiin. Sama on tapahtunut myös eläinlääkäripalveluissa, jotka ovat yrityskauppojen vuoksi keskittyneet voimakkaasti yhden pääomasijoittajaomisteisen toimijan haltuun. Voimakasta keskittymistä tapahtuu tällä hetkellä myös terapia- ja hoivapalveluissa.

Pöytäkirja PTK 89/2024 vp

Ja mikä huolestuttavinta, tutkimukset osoittavat, että keskittyminen on johtanut hintojen nousuun. Nousu on ollut keskimäärin 10—20 prosenttia. Tämä on iso haaste paitsi yksittäisille kuluttajille myös hyvinvointialueiden taloudelle, jos ostopalveluita joudutaan hankkimaan isoilta yrityksiltä keskittyneillä markkinoilla koko ajan yhä kalliimmalla hinnalla.

Usein erityisesti kollegat oikealla lähtevät siitä ajatuksesta, että markkinat ja vapaa kilpailu hoitavat hommat. Mutta kun katsomme tätä sote-bisneksen tilannetta, näin ei taida olla. Yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden hinnoissa vallitsee tällä hetkellä villi länsi, eikä tilanne näytä paranevan. Päinvastoin hinnat nousevat koko ajan, ja yksi pahimmista kärsijöistä ovat hyvinvointialueiden talous, potilaat ja veronmaksajat. Kärsijöitä ovat myös sosiaali- ja terveysalan pienet ja keskisuuret yrittäjät, jotka syödyään pois jättien hallitsemilta markkinoilta.

Jokainen meistä on lukenut lehdistä, kuinka vaikka Etelä-Karjalan hyvinvointialue maksaa Mehiläiselle 315 000 euroa kuukaudessa kolmen silmälääkärin työpanoksesta tai kuinka Pohjois-Savossa ostopalveluiden hintataso on noin kaksinkertainen verrattuna omana tuotettuun työhön. Tällä hetkellä hallitus vielä vahvistaa tätä kehitystä Kela-korvauksia nostamalla, ja samalla hyvinvointialueet joutuvat hakemaan säästöjä muualta, eikä tässä mielestäni ole järkeä.

Arvoisa puhemies! Oma lakialoitteeni ei ratkaise kaikkea tässä kuviossa mutta on yksi tärkeä osatekijä siinä, että terveysbisnes ei voi yksin määritellä tahtia ja käyttää hyväkseen julkisen puolen henkilöstöpulaa. Kun puhutaan peruspalveluista, päätavoite on selvä: kaikille riittävät ja laadukkaat palvelut. Päätavoite ei voi olla mahdollisimman suuret voitot pienen piirin taskuun. Meillä on myös jo tarpeeksi todistusaineistoa siitä, kuinka kalliiksi keskittynyt sote-bisnes tulee. Jos haitalliseen markkinoiden keskittymiseen ei nykyistä voimakkaammin puututa, verorahat valuvat kiihtyvään tahtiin pääomasijoittajien taskuun. Tuttu kuvio toistuu: rikkaat rikastuvat entisestään, pienituloiset jäävät ilman oikea-aikaisia palveluita. Tämän vuoksi toivon, että tämä lakialoitteeni saa täällä eduskunnan käsittelyssä tuen puoluerajat ylittäen yhteisen asian puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

13.07 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite ei lisää pelkästään byrokratiata, se on suoraa haittaa yritystoiminnalle ja talouden kasvulle. Meillä on kasvava joukko yrittäjiä, jotka haluavat myydä yrityksiä seuraaville sukupolville, mutta Kilpailu- ja kuluttajaviraston hitaus voi tehdä kaupoista mahdottomia. Miten voimme hyväksyä lakialoitteen, joka lisää yrityskauppojen riskejä ja epävarmuutta markkinoilla?

Kollegat, tämän aloitteen vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Nyt ei ole aika rajoittaa tervettä yritystoimintaa ja lisätä byrokratiata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

13.07 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Meriluodon aloitteessa on ihan oikeat asiat, ihan oikeat lähtökohdat, minkä takia olisi syytä myös tätäkin vaihtoehtoa tutkia, että viranomaisille myös tämä otto-oikeus näihin yrityskauppatilanteisiin tuotaisiin. Sillä voitaisiin varmasti ehkäistä sitä, että meillä markkinat eri aloilla keskittyvät vain tiettyille tahoille. Yleisesti markkinataloudessa mikäli myyjän asema vahvistuu, niin hinnat

Pöytäkirja PTK 89/2024 vp

tuppaavat nousemaan. Mikäli taas vastaavasti ostajilla on enemmän mahdollisuuksia, niin se tuppaa johtamaan siihen, että hinnatkin pysyvät paremmin kurissa. Siltä osin ihan taloustieteen tutkimuskirjallisuudessaakin osoitettu tulos on selvä, ja tältä osin edustajakollega Meriluoto on kyllä ihan täysin oikeassa.

Arvoisa puhemies! Jos nyt katsomme esimerkiksi sitten vaikkapa sote-sektoria, johon tässä on jo viitattu, niin tosiasiallisesti suurin muutos, minkä takia esimerkiksi hyvinvointialueiden kustannukset ovat nousseet vaikkapa kevästä, liittyy nimenomaan kasvaneeseen ostopalveluiden hankintaan ja kasvaneisiin ostopalveluiden hintoihin.

Senpä takia on kohtuullisen kummallista, että kun tässä salissa muutoin olemme kaikki sitä mieltä, että meidän tulisi kustannuskehitystä hillitä, niin sellaisistakin aloitteista, joilla tosiasiallisesti toteutuessaan olisi vaikutusta myös siihen, että hinnat pysyisivät kurissa — ainakin se nousupaine olisi maltillisempi — todetaan, että tällaista ei voi tehdä, koska tämä lisää byrokratiaa, vaikka tosiasiallisesti tässähän nimenomaisesti oltaisiin niin kuluttajien kuin julkisenkin ostajan asialla. Tältä osin voisi todeta, että tällainen muutos olisi todella tervetullut.

Ylipäätään Suomessa monilla aloilla markkinat ovat todella keskittyneitä, ja tämä on johtanut meillä moneen muuhun maahan verrattuna myös suurempiin hinnankorotuspaineluihin, joka sitten viime kädessä aina koituu joko kuluttajan maksettavaksi tai tässä tapauksessa veronmaksajan maksettavaksi, jos puhutaan näistä sosiaali- ja terveyspalveluista. Senkin takia tämä olisi tutkimisen arvoinen asia. Vähintä, mitä nyt nykyiseltä hallitukselta voisi vaatia, olisi se, että tätä asiaa selvitettäisiin.

Ylipäätään olen kohtuullisen ihmeissäni ollut siitä, että kun meillä yhteinen tavoite täällä sosiaali- ja terveydenhuollon sektorilla olisi saada kustannuskehitys pidettyä hillinnässä, niin niillekin aloitteille, joille hallitus on itse asettanut asiantuntijatyöryhmiä pohtimaan, millä tavalla esimerkiksi yksityisten palveluiden käyttöä voidaan vähentää ja millä tavalla ostajan asemaa voidaan parantaa, on kintaalla viitattu. Senpä takia totean, että ei ole uskottavaa vaatia kustannuskehityksen hillintää, mikäli ei ole sitten valmiutta edistää sellaisia toimenpiteitä, joilla tosiasiallisesti tähän tavoitteeseen päästäisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

13.10 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelemme edustaja Meriluodon erinomaista ja tärkeää lakialoitetta, jonka tavoitteena on puuttua nykyistä tehokkaammin markkinoiden haitalliseen keskittymiseen. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto on esittänyt lakiin Meriluodon tavoin tällaista niin sanottua otto-oikeutta, koska viranomaisella ei ole tällä hetkellä tarpeeksi keinoja puuttua haitalliseen keskittymiseen. Luulisi, että täällä hallituskollegat ottaisivat ilomielin vastaan ehdotuksia, joilla saadaan julkisen talouden kannalta merkittävää säästöä meidän taloudellemme, kun yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden voimakas keskittyminen on johtanut niin suureen kustannusnousuun sote-sektorilla. On todella huolestuttavaa, jonka tutkimuksetkin osoittavat, että isojen terveysyritysten yrityskaupat ovat Suomessa johtaneet hintojen nousuun. Itsekin hyvinvointialueen päättäjänä olen todella huolissani siitä, että ostopalveluita joudutaan hankkimaan myös terveysjäteiltä yhä kalliimmalla hinnalla. Lisäksi esimerkiksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella joudumme käyttämään esimerkiksi vuokratyövoimaa, ja siihen meni viime vuonna yli 30 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 89/2024 vp

Voimakasta keskittymistä tapahtuu tällä hetkellä myös terapiapalveluissa, hoivapalveluissa. Yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden hinnoissa tuntuu vallitsevan tällä hetkellä viidakon lait, eikä tilanne näytä parantuvan. Sen takia tämä aloite, jonka mielellään itsekin olisin allekirjoittanut, jos olisin täällä silloin ollut, on erittäin tervetullut. Tässä tilanteessa, jossa hinnat nousevat koko ajan, pahimpia kärsijöitä ovat tietenkin hyvinvointialueiden talouden ohella potilaat ja myös veronmaksajat ja tässä tapauksessa myöskin pienet ja keskisuuret sote-yritykset, joita syödään pois näiltä terveysjättien hallitsemilta markkinoilta. Herääkin kysymys, miksi hallituksen pitää tämän kaiken tietäessään vahvistaa tätä kehitystä Kela-korvauksia nostamalla.

Kannatan tosiaan Meriluodon lakialoitteessa ehdottamaa otto-oikeutta, joka puuttuisi markkinoiden haitalliseen keskittymiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

13.13 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Harvoin täällä olen käyttänyt puheenvuoroa, jonka voin kokonaan lukea Kauppalehden sivuilta. 18.9., siis toissa päivänä, Kauppalehdessä oli tätä aihepiiriä käsittelevä laaja artikkeli, ja myös silloin muutama kuukausi sitten, kun tämä lakialoite tehtiin, Kauppalehti oli tehnyt tästä laajan artikkelin, jossa kiinnitettiin huomiota juuri siihen, että yrityskauppojen jälkeen hinnat olivat nousseet. Sehän tässä on se ydinkysymys. Hinnat olivat nousseet, kun suuryritys oli ostanut pienen yrityksen ja konsolidoinut sen itseensä.

Luen siitä artikkelista, johon viittasin ja joka on aivan tuore, ihan suoraan tässä nyt. ”Runsaassa kymmenessä vuodessa sote-alan yrityskauppoja on tehty 620 kappaletta. Viisi suurinta toimijaa — Mehiläinen, Terveystalo, Pihlajalinna, Cor Group ja Attendo — ovat ostaneet noin 300 yritystä. Kaupoissa liikutellut rahasummat ovat valtavia. Ostettujen sote-yhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto on ollut yli viisi miljardia euroa. Kiihkeimmät kauppavuodet ajoittuvat välille 2016—2018.”

Nyt kun tässä on seuraavaksi viiden kokoomuslaisen kollegan puheenvuoroja ja otaksun, että tässä aletaan taas arvostella tätä nyt voimassa ollutta sote-järjestelmää, niin kiinnitän huomiota siihen, että nämä yrityskaupat ovat olleet lukumääräisesti kymmenkertaiset vuosiin 23 ja 24 verrattuna vuosina 2015—2019, jolloin suunniteltiin sitä niin sanottua Sipilän hallituksen sotea, eli silloin ostettiin keskimäärin sata ja myytiin sata vuodessa.

”Haluatko sote-miljonääriksi -yrityskaupat toimivat näin: Lääkäri, hammaslääkäri tai sote-alan yrittäjä perustaa firman. Kyseessä voi olla lääkärin vastaanotto, laboratorio, hoivakoti tai vaikka yksityinen päiväkotitoiminta. Yrittäjä hankkii toimitilat, henkilökunnan ja asiakkaat, ehkä laajentaa toimintaansa. Sitten iso sote-yritys ostaa yrityksen ja liittää sen osaksi omaa organisaatiotaan. Kauppaa edeltää tarjouskilpailu, jossa useampi ostaja kirittää hintaa ylös. Kisan voittaja kasvattaa markkinaosuuttaan ja saa haltuunsa alueellisesti arvokkaat resurssit — potilasrekisterit ja koulutetun työvoiman.” No, tämä artikkeli jatkuu pitkään, ja olen itse luonnollisesti ammattini takia hyvinkin läheltä seurannut useita näistä kaupoista.

Voin kertoa, että olen ollut itse keskisuuren lääkärikeskuksen osakas. [Pauli Kiuru: Oho!] Porin Lääkärikeskus myytiin aikanaan Terveystalolle, mutta lopetin siellä vastaanottotoimintani ja samassa yhteydessä myin osakkeeni pois vuonna 2001, kun tulin valituksi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin johtajaksi. Lääkärikeskus myytiin sittemmin Terveystalo-konsernille, ja en ollenkaan kritisoi: minusta oli aika mukava nähdä, että kaikista

Pöytäkirja PTK 89/2024 vp

entisistä työtovereista tuli siinä kerralla miljonäärejä. Mutta siis eihän tämä ole tervettä, ja se on näkynyt ennen kaikkea nyt siinä, että nämä hinnat ovat alkaneet välittömästi sen jälkeen nousta, koska silloin syntyy alueellisesti monopoli. Käytännössä Suomessa on duopoli eli kaksi suurta yritystä, [Puhemies koputtaa] jotka hallitsevat markkinoita. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

13.16 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lindén esitti puheenvuorossaan arvelun siitä, mitä listalla seuraavina olevat kokoomusedustajat tulevat puhumaan, ja kuten usein hänen kokoomusta koskevat arvelunsa ja arvionsa, tämäkin oli virheellinen. Ajattelin nimittäin sanoa — ja uskon, että kollegani ovat suunnilleen samoilla linjoilla — että edustaja Meriluoto toi puheenvuorossaan esiin mielestäni perusteltuja arvioita siitä, mihin markkinoiden liiallinen keskittyminen yleensä johtaa. Kilpailun vähentyminen on omiaan nostamaan hintoja, ja kilpailun lisääntyminen on omiaan laskemaan hintoja. Pitääkö tämä yleensäkin mielessänne.

Mitä sote-sektoriin tulee, niin siinä juuri on usein myös se tilanne, että siellä hyvinvointialueilla mietitään, tuleeko joku palvelutuotanto tuottaa omana tuotantona vai hankkia ulkopuolelta. Tämän harkinnan kannalta aivan keskeistä on se, että hyvinvointialueilla olisi selkeä näkemys oman palvelutuotantonsa hinnoista, eli että tiedettäisiin, mitä jokin palvelutuote — on se sitten lonkkaleikkaus tai ympärivuorokautinen paikka vanhukselle — maksaa omana tuotantona. [Aki Lindénin välihuuto] Ja tiedetäänkö näiden omien palvelutuotteiden hinta hyvinvointialueilla tänä päivänä? [Aki Lindén: Aivan tarkasti euron tarkkuudella!] — Voi olla, että edustaja Lindén tietää, hän yleensä hyvin asioita tietääkin, mutta väitän, että ei tiedetä.

Nyt viime keväänä valtiovarainministeriö käynnisti hankkeen, jossa hyvinvointialueet joutuvat yhtäläisin laskentakriteerein — mikä on tietysti oleellista vertailun kannalta — laskemaan omien palvelutuotteittensa hintoja. Ja tämä on todella tärkeä hanke, jotta tiedetään, mitä se oma palvelu maksaa. Sitten sitä voi verrata vaikka jonkun kolmannen sektorin järjestön tai yksityisen sektorin yrityksen hinnoitteluun.

No, joitakin laskelmia tietysti on olemassa, mihin edustaja Lindénkin ilmeisesti äsken välihuudollaan viittasi. Ja aivan äskettäin on tullut tutkimus, jota on sitten tukenut vielä toinen arvio, ja se on ollut se, että esimerkiksi tässä ympärivuorokautisessa vanhusten palveluasumisessa yksityinen sektori tuottaa noin yli kaksi ja puoli sataa miljoonaa edullisemmin samat palvelut kuin oma tuotanto. Näitä lukuja pitää saada esiin, ja sitten voidaan vähän hintoja vertailla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Lindén, olkaa hyvä.

13.19 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Tämä on eräänlainen myytti, että julkinen sektori ei tietäisi palvelujensa hintoja eli todellisia tuotantokustannuksia. Välihuudossani huusin, että HUS-yhtymällä on 10 000:n eri palvelutuotteen hinnat. Näin on aina ollut. Niiden perusteellahan laskutetaan esimerkiksi sitä, jos pirkanmaalainen potilas hoidetaan Helsingissä tai helsinkiläinen potilas Pirkanmaalla. [Ben Zyskowicz: Nämä koskevat erikoissairaanhoidtoa, mites perusterveydenhoidossa?] Näin on eri-

Pöytäkirja PTK 89/2024 vp

koissairaanhoidossa, joka on terveydenhuollosta kaksi kolmasosaa, aina ollut. Siellä on erittäin tarkasti...

Tämä kävi muutama vuosi sitten ilmi, kun eräs Helsingin Sanomien toimittaja oli ollut leikkaushoidossa HYKSissä ja sitten tuli se lasku siitä, joka oli tietenkin vähäinen, kun se oli asiakasmaksun suuruinen. Hän kiitti siitä, kuinka paljon tämä mahdollisesti oli todellisuudessa kustantanut. Silloin lähin työtoverini Janne Aaltonen, nykyinen Lääkäriliiton toiminnanjohtaja, toimitti sinne euron tarkkuudella tiedot, joissa jokainen laboratoriotutkimus oli eritelty. Kyllä nämä hinnat tiedetään. [Ben Zyskowicz: Mites perusterveydenhoidossa?]

Ja tämä viimeksi mainitsemanne asia on myös tuttu ja liittyy pitkälti julkisen sektorin vanhustenhuollon vanhentuneisiin kiinteistöihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

13.20 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Melkoista retoriikkaa tässä on käytetty. Edustaja Meriluoto puhui villistä lännestä, ja Lohikoski pisti vielä paremmaksi sillä, että tässä mennään nyt viidakon laeilla. Kyllä tässä suomalaista lainsäädäntöä noudatetaan, joskin sitä voidaan tarkentaa ja on välillä syytäkin tarkentaa.

Kuten Zyskowicz sanoi, odotukset puheistamme eivät välttämättä ole Lindénin odotusten mukaisia. [Aki Lindén: Hyvä asia!] Se on ihan varma juttu, että kun markkinat keskittyvät, on se sitten yritysten keskittymistä tai julkisen puolen keskittymistä, niin siitä ei hyvää seuraa kuluttajille eikä veronmaksajille. Se on varma näin. Siinä suhteessa aloitteessa esitetty huoli liiasta keskittymisestä on aivan aiheellinen huoli. Olen siitä täsmälleen samaa mieltä. Monopoli on erityisen haitallinen. Erityisen haitallista on, jos julkinen puoli lähtee laajentumaan yksityisten puolelle, kilpailemaan ilman liiketaloudellista riskiä yksityisen puolen kanssa ja haalii sitä kautta itsellensä monopolia. Siitä ei kyllä yhteiskunnalle ja veronmaksajille seuraa yhtään mitään hyvää. Yksityistä puolta tarvitaan ikään kuin kirittämässä julkista puolta, vaikka päävastuu olisikin sitten julkisella puolella.

Sitten näihin yksikköhintoihin, minkä edustaja Zyskowicz hyvin nosti esiin. Tällaisessa monopolitilanteessa hinnat nousevat myös julkisella puolella. Ongelma on juuri niin kuin edustaja Zyskowicz sanoi, että aina ei edes tiedetä, mitä ne yksikköhinnat ovat. [Pia Lohikoski: Aika usein kyllä tiedetään!] Isolla budjetilla mennään, ja ei ole selvyyttä siitä, mitkä ovat sitten yksittäisen toimenpiteen kustannukset — ei tunnu aina edes kiinnostavan. Tämä asia nousi viime vaalikaudella esiin, kun sote-uudistusta tehtiin. Väen väkisin sieltä reunalta haluttiin esimerkiksi Pirkanmaalla Sydänsairaalan ja Coxan toimintaa vaikeuttaa — huippuyksiköitä, joissa on julkista omistusta, mutta kun siellä perässä luki osakeyhtiö, niin sitä toimintaa piti saada vaikeutettua. Näiden yksiköiden asiakastyytyväisyys oli aivan huippuluokkaa. Potilaat olivat todella tyytyväisiä Coxan ja Sydänsairaalan toimintaan ja ovat onneksi edelleen tyytyväisiä, koska ne pahimmat pelot saatiin torpattua. [Aki Lindén: Ei yhtään kohtaa muutettu siinä laissa siinä kohtaa!] — Siinä tehtiin hyviä tarkennuksia ja huomioitiin kyllä sitten niitä kohtia, mitkä olivat niiden toimintaa vaikeuttamassa. — [Aki Lindén: Ei pidä paikkaansa!] Erinomaista työtä, yksikkökustannukset selvillä, ja onneksi toiminta pystyy jatkumaan niin että potilaat saavat parasta mahdollista hoitoa. Se, että joku on tehty osakeyhtiömuotoon, ei tarkoita välttämättä sitä, että se olisi jotenkin hämmäistä hommaa, että olisi viidakon lait tai villin lännen meininkiä. Myös julkinen puoli toimii osa-

Pöytäkirja PTK 89/2024 vp

keyhtiömuodossa. Tärkeätä on se, että monopoliasemaan ei tule yksityinen puoli eikä julkinen puoli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

13.23 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Meriluodon aloite on mielenkiintoinen, ja minun mielestäni ihan tutkimisen arvoinen. Ehkä se ei tällä puolella salia yllättänyt, että edustaja Lindén oli tälläkin kertaa väärässä. [Naurua] Me suhtaudumme tähän aloitteeseen ihan avarakatseisesti, ja edustaja Meriluoto aloitteen esittelyssä toi esille ihan hyviä, perusteltuja näkökantoja, jotka on hyvä käydä läpi. Aika usein itse asiassa, arvoisa puhemies, tässä salissa, kun aloite tulee salin toiselta reunalta, oletus on juuri tällainen kuin edustaja Lindénillä, että sitä vastustetaan automaattisesti toisaalla, tai jos esitys tulee oppositiosta tai hallituksesta, niin sitä kuuluu automaattisesti vastustaa. Mutta eihän sellaisessa politiikan tekemisessä ole järjen häivää, vaan silloin kun esitys on tutkimisen arvoinen ja kannatettava, niin sen hyviä puolia kannattaa ehdottomasti käydä läpi.

Asiat, joita edustaja Zyskowicz toi esille keskittymisen haitoista — ja myös Meriluoto näitä perusteluja toi esille — ovat aivan aiheellisia. Liiallisen haitallisen keskittymisen ongelmat ovat tässä yhteiskunnassa ihan merkittäviä. Niin kuin edustaja Zyskowicz kuvasi, kilpailun lisääntymisen — vertaa vähentämiseen — vaikutukset näkyvät luonnollisesti hinnoissa, ja siitä tässäkin on kyse. Itse ajattelen niin, että meidän pitäisi tehdä maastamme sellainen, jossa yritykset pystyvät ja haluavat kasvaa. Silloin meillä ei näitä ongelmia tällä tavalla tulisi, että ei olekaan tilaa pärjätä tai menestyä, jolloin tulee tämäntyypisiä kauppvoja helpolla. Jos meillä olisi yritysmaaperä, jossa kasvuun olisi kannusteita, edellytyksiä, mahdollisuuksia, niin uskon, että sitä kilpailuakin näin tulisi lisää.

Arvoisa puhemies! Minusta tämä vasemmistoliitosta tullut edustaja Meriluodon laki-aloite kannattaa ehdottomasti ottaa pöydälle. Se on tutkimisen arvoinen, ja siinä on hyviä elementtejä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pian alkavan suuren valiokunnan kokouksen vuoksi asian käsittely ja tämä keskustelu keskeytetään ja sitä jatketaan tuonnempana.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 24.9.2024 klo 12.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari